

تدوین مضامین راهبردی منابع انسانی رشته های ورزشی اولویت دار استان فارس با رویکرد آمایش سرزمینی

محسن سالاری^۱

حسن بحر العلوم^۲

رضا اندام^۳

رسول نظری^۴

 10.22034/SSYS.2022.777.1529

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۹۸/۲/۱۶

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۳۹۸/۰۴/۱۰

از آنجا که شناخت تفاوت های منطقه ای و مطالعه ساختارها و عوامل موثر بر ورزش به منظور رسیدن به توسعه پایدار اجتناب ناپذیر است، هدف پژوهش حاضر تحلیل راهبردی آمایش سرزمینی منابع انسانی ورزش استان فارس می باشد. روش پژوهش حاضر از منظر جهت گیری جزو پژوهش های توسعه ای بود که به صورت پیمایشی انجام گردید. مشارکت کنندگان پژوهش، خبرگان ورزش استان فارس بودند. با استفاده از دو روش نمونه گیری نظری و گلوله برفی تا رسیدن به اشباع نظری (۵۰ نفر) نمونه گیری ادامه پیدا کرد. ابزار پژوهش، چک لیست محقق ساخته بود که در آن از پاسخ دهندگان خواسته شد وضعیت موجود منابع انسانی ورزشی را فهرست کنند، ضمن اینکه با

۱- دانشجوی دکترای مدیریت ورزشی، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه صنعتی شاهرود، شاهرود، ایران

۲- دانشیار، مدیریت ورزشی، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه صنعتی شاهرود، شاهرود، ایران (نویسنده مسئول)

E-mail: Bahrololoum@shahroodut.ac.ir

۳- دانشیار، مدیریت ورزشی، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه صنعتی شاهرود، شاهرود، ایران

۴- دانشیار، گروه مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی، واحد اصفهان (خوراسگان)، دانشگاه آزاد اسلامی، اصفهان، ایران

● تدوین مضامین راهبردی منابع انسانی رشته های ورزشی اولویت دار استان فارس با رویکرد آمایش سرزمینی

استفاده از سیستم اطلاعات جغرافیایی (GIS) ارائه مدل به روش توصیفی - تحلیلی انجام گرفت و بخشی از اطلاعات به دست آمده در محیط نرم افزار Arc - GIS تحلیل و بررسی شد. نتیجه کلی مطالعات آمایش منابع انسانی ورزش استان فارس نشان داد که توزیع غیرمتوازی از زیرساخت های انسان افزاری ورزشی در پهنه ورزش استان فارس وجود دارد. به طور کلی می توان اذعان نمود که ایجاد و تعمیق نگرش آمایشی برای برقراری توازن در عوامل آمایشی، هم افزایی هر چه بهتر فعالیت های ورزشی سازمان ها می تواند به عنوان مهم ترین راهبرد های بخش ورزش استان در نظر گرفته شود.

واژگان کلیدی: آمایش سرزمین، برنامه، پراکنش، ورزش و منابع انسانی.

مقدمه

برنامه‌ریزی راهبردی فرآیندی است که از طریق آن سازمان‌ها محیط داخلی و خارجی خود را تحلیل و شناخت کسب می‌کنند. علاوه بر آن مسیر راهبردی خود را پایه‌گذاری کرده و راهبردهایی را خلق می‌کنند (نظری و پورعابدی، ۲۰۱۳: ۱۰۴). در همین راستا، تفکر راهبردی به مفهوم آمادگی ذهنی و اجرایی فرد برای انطباق با شرایط و تقدم زمانی و معنایی برای تغییرات محیطی می‌باشد. تفکر راهبردی پیش‌بینی آینده نیست، بلکه تشخیص به موقع خصوصیات میدان رقابت و دیدن فرصت‌هایی است که رقیب نسبت به آن غافل هستند (شاپیرا^۱ و همکاران، ۲۰۱۷: ۲۷۷). در این زمینه به منظور پاسخگویی معنادار و سازش‌کاری در محیط رقابتی رهبران سازمان‌ها باید از مهارت‌های راهبردی برخوردار باشند که بتوانند سازمان خود را با محیط وفق دهند و با پاسخ‌گویی به موقع و مناسب سازمان را از ضربه‌های ناشی از محیط مصون نمایند (نظری و همکاران، ۱۳۹۶: ۶۱). اندیشمندان حوزه مدیریت، مدیریت راهبردی را به عنوان عاملی مهم و حیاتی برای سازمان‌ها به منظور ایجاد ارزش و مزیت رقابتی پایدار در محیط پیچیده امروزی لحاظ کرده‌اند (مونتس^۲، ۲۰۰۴: ۱۶۷).

فرایند هوشمندی راهبردی، با تحلیل اطلاعات داخلی و محیطی سازمان، فعالیت‌های رقابتی مستقیم و غیرمستقیم را در ابعاد مختلف پیگیری می‌نماید. از این رو، تحلیل محیط‌های درونی و بیرونی سازمان و تفسیر مستمر اطلاعات دریافتی از محیط، تأثیر به‌سزایی در تصمیمات آتی مدیران برای موفقیت بیشتر سازمان خواهد داشت (روچ و سانتی^۳، ۲۰۰۱: ۵۵۲). جهان در شرایط متغیری از فرآیندها قرار دارد. در این بین سازمان‌ها به شدت متأثر از تغییرات شتابناک قرن حاضر قرار دارند. بدین منظور، سازمان‌ها نیازمندند فرآیندها و روش‌ها را به منظور ایفای نقش معنادار در محیط مورد بررسی قرار دهند و فرآیندهای عملیاتی را به منظور دستیابی به رسالت‌ها، ارزش‌ها و مطلوبیت‌ها سازمان‌دهی کنند (جانکوآرت و همکاران^۴، ۲۰۱۷: ۵۵). همه سازمان‌ها همانند یک سیستم پویا و ارگانیک در داخل محیطی قرار دارند که با دیگر اجزای محیط در تعامل متقابل هستند و از هم دیگر تأثیر می‌پذیرند (مبینی و حیدری، ۱۳۹۳: ۴۳). امروزه سازمان‌های پاسخ‌گو با شرایط محیط بیرونی به طور موفقیت‌آمیزی تعامل برقرار کرده و سازمان را به طور اثربخش در جهت اهداف و مقاصد اصلی خود هدایت می‌کند (نظری و همکاران، ۱۳۹۵: ۶۸۰). از این رو، سازمان‌ها برای بقا و رشد خود در این محیط متغیر رقابتی و ناپایدار عصر امروزی، ناگزیر از پذیر راهبرد محوری می‌باشند و برای خروج از این چالش بایستی به فرآیند مدیریت راهبردی تکیه زنند (هربیناک^۵، ۲۰۰۶: ۱۲).

هدف از مطالعات آمایش سرزمینی، توسعه مناطق و روابط متقابل درونی و بیرونی آن‌ها، استفاده معقول از منابع، توزیع عادلانه ثروت و درآمدها، توسعه متعادل، ایجاد خدمات و تسهیلات اجتماعی متناسب با نیازهای جامعه را شامل می‌شود (احسانی و همکاران، ۱۳۸۷: ۱۳۶). به لحاظ مفهوم آمایش سرزمین ایجاد تعادل بین سه عنصر انسان، فضا و فعالیت تعریف شده و مقوله آمایش، تلفیقی از سه

1. Shapira
2. Montes
3. Rouach&Santi
4. Jeabquart
5. Hrebinak

علم اقتصاد، جغرافیا و جامعه شناسی است (محمودی، ۱۳۸۸: ۳۵)، لذا آمایش سرزمین از تنظیم روابط بین انسان، سرزمین و فعالیت های انسانی در سرزمین، برای استفاده مناسب و پایدار از کلیه امکانات انسانی و فضایی سرزمین در جهت بهبود وضعیت اجتماع در طول زمان برای همه نسل ها می باشد (نوروزی و همکاران، ۱۳۹۲: ۵). از این رو، آمایش سرزمین را سازماندهی هماهنگ و سزاوار فضای حیاتی در قالب سیاست های کلی، توسعه همه جانبه دانسته اند (زرگان و موست^۱، ۲۰۱۱: ۱۴۱). از جمله استفاده هایی که از اطلاعات حاصل از طرح های آمایش سرزمین می توان به عمل آورد، ارائه نقشه آمایش براساس شرایط اقتصادی، اجتماعی مناطق مختلف می باشد، لذا دانش توسعه پایدار برای انطباق توسعه هر مقوله ای با توجه به شرایط اقلیمی و زیست محیطی است (حسینی و همکاران، ۱۳۹۲: ۳۳).

توسعه ورزش بخش مهمی از توسعه اقتصادی - اجتماعی در هر جامعه است و ارائه برنامه های راهبردی در بخش های مختلف آن از اهمیت خاصی برخوردار می باشد. دستاوردهای توسعه ورزش حوزه گسترده دارد و موجب رونق اقتصادی و شکوفایی اجتماعی می شود. بر این مبناست که پیروزی پیوسته ملت ها در عرصه رقابت های ورزشی، موضوعی اساسی است (کنلی و توهی^۲، ۲۰۱۴: ۴۰۷). سازمان های ورزشی کشورهای مختلف بر حسب مأموریت خود راهبرد لازم را تهیه کردند و با اجرای آن به موفقیت های خوبی دست یافتند. با حاکمیت چنین تفکری، برخی از سازمان های ورزشی برای توفیق در مأموریت خود راهبرد سازمانی خود را تدوین نموده اند. از همین رو، راه برون رفت از دایره توسعه نیافتگی را برنامه ای عملکردن حوزه ورزش می داند. با چنین اندیشه ای سازمان های ورزشی علاوه بر دارا بودن برنامه راهبردی و چشم انداز شفاف، به دنبال حضوری موفق در عرصه های ملی و بین المللی نیز هستند و امیدوارند با اجرای این راهبردها به اهداف تعیین شده، با حداقل انرژی و منابع دست یابند (گوهر رستمی و همکاران، ۱۳۹۱: ۹۵۹). سالانه بخش چشمگیری از منابع در ورزش صرف می شود، اما باید اذعان کرد که اولویت بندی مشخصی در رابطه با توزیع منابع در ورزش کشور وجود ندارد. با توجه به اهمیت برنامه ریزی راهبردی در توسعه مقوله های مختلف از جمله ورزش، ضرورت توجه به این مهم در کشور نیز بیش از پیش واجب است و بدون شک یکی از دلایل عدم توسعه کشور در عرصه ورزش، کم توجهی مسئولان به این مقوله مهم و سلیقه ای عملکردن است (نظری و همکاران، ۱۳۹۴: ۱۷۲).

توسعه ورزش را همان سیاست های ورزشی تعریف کرده اند، در صورتی که برخی دیگر از محققان این مفهوم را مشتمل بر ساختارها، سیستم ها، فرصت ها و فرایندهایی می دانند که افراد جامعه را قادر می سازد در گروه ها، طبقات خاص در ورزش و تفریحات شرکت کنند و عملکرد خود را تا سطح دلخواه ارتقا دهند (صابری و همکاران، ۲۰۱۸: ۴۹)، چرا که ورزش کنشی است که سبب افزایش مهارت های بدنی در کنشگر اجتماعی با هدف بهبود موقعیت های ذهنی یا بدنی شده و اهداف اقتصادی را نیز دنبال بنماید (نظری و مختاری، ۱۳۹۷: ۷). اولین بعد اهمیت ورزش برای قدرت ها، کنترل بدنی جامعه به مثابه پایه کنترل عمومی سیاسی است. بعد دیگر، برای دولت ها، به ویژه دولت های رفاه و مدرن، کاهش هزینه های اقتصادی جامعه از خلال تعمیم رفتارهای ورزشی است (نظری و قوامی، ۱۳۹۶: ۷۱).

در جهان معاصر که سازمان‌ها در حال تغییر و تحول هستند، مدیران سازمان‌ها باید اندیشه و افکار نو داشته باشند، لذا مدیران قرن ۲۱ باید با هوشیاری و گوش به زنگ بودن، حساس بودن، سخت کوشی، علاقه و با یادگیری مستمر، موفق شوند (نظری و همکاران، ۱۳۹۳: ۱۰۲). آنچه مسلم است مباحثی از قبیل عوامل انگیزشی، توانمندی شناختی، عزت و نفس سرمایه‌های انسانی از سازه‌های روان‌شناسی ورزشی محسوب می‌گردند که در مدیریت ورزشی نیز کاربرد داشته و با شناسایی عوامل مؤثر بر بهداشت روانی، ویژگی‌های شخصیتی، خلاقیت سرمایه‌های فکری، سازمانی و اجتماعی بستر مناسبی را برای ارتقای عملکرد سازمانی فراهم می‌آورد (شامانیا و همکاران، ۲۰۱۲: ۶۹). بی‌شک، تراکم جمعیت و تجمع امکانات در کنار توجه به موقعیت مکانی یکی از مهم‌ترین ملاحظات برنامه‌ریزی برای هر مکان ورزشی است. پژوهش‌های موجود در مورد اماکن ورزشی و تفریحی، بر مسائل مالی، آثار اقتصادی و منافع نامحسوس مربوط به ساخت مکان ورزشی متمرکز شده است. مباحث فراگیری چون تأثیرات اقتصادی ملموس و غیرملموس و منافع فرهنگی، هسته اصلی پژوهش در زمینه اماکن ورزشی در دوره پیشرفت آن در سال‌های اخیر بوده است (برونسون^۱ و همکاران، ۲۰۰۱: ۹۱).

از طرف دیگر، تعداد زیادی از افراد کم درآمد، به مراکز ورزشی - تفریحی مانند سالن‌های ورزشی و زمین‌های ورزشی دسترسی ندارند. همچنین هزینه، یکی از موانع سد راه شرکت ساکنان مناطق کم درآمد در فعالیت‌های ورزشی می‌باشد (حسینی و همکاران، ۱۳۹۲: ۵۴). باید توجه داشت امروزه دسترسی عادلانه به فضاهای ورزشی و استفاده بهینه از آن و ساماندهی مکان‌ها و ورزشی از مؤلفه‌های اساسی توسعه پایدار به حساب می‌آید (رحمانی‌نیا، ۱۳۸۶: ۵۷). آنچه مسلم است مدیریت و اجرای مطلوب برنامه‌های راهبردی در حوزه ورزش، مستلزم فراهم آوردن مجموعه‌ای از شرایط و امکانات است. از جمله مهم‌ترین این شرایط، ایجاد و توسعه و بهره‌برداری مطلوب از اماکن و تأسیسات ورزشی و فراهم آوردن تسهیلات لازم برای دسترسی آسان افراد به این فضاها است. این موضوع یکی از ارکان مهم تعیین مکان بهینه فضاهای ورزشی می‌باشد (حسینی و همکاران، ۱۳۹۲: ۳۳).

به نظر می‌رسد راه برون رفت از دایره توسعه نیافتگی راه، برنامه‌عمل کردن حوزه ورزش باید دانست (قالیباف، ۱۳۸۹: ۳). برنامه‌ریزی و ایجاد تأسیسات، تجهیزات و نهادهای ورزشی نیازمند درجه خاصی از تراکم جمعیت است. بنابراین از نظر دسترسی، در مکان‌هایی با تراکم جمعیت بیشتر، ارائه خدمات و استفاده از آن‌ها آسانتر خواهد بود. این نکته حائز اهمیت است که فضاهای ورزشی باید در مکان‌هایی ساخته شوند که همگان بتوانند استفاده کنند. از مهم‌ترین مشکلات کنونی، استقرار نامناسب فضاهای ورزشی است. به نحوی که بسیاری از افراد جامعه به علت عدم دسترسی به آن‌ها نمی‌توانند از مکان‌های ورزشی به صورت مطلوب استفاده کنند و حل آن‌ها به برنامه‌ریزی و مدیریت در زمینه مکان‌یابی و ساماندهی فضاهای ورزشی نیاز دارد (نظری و همکاران، ۱۳۹۳: ۱۷۲). هر چند نتیجه کلی مطالعات آمایش بخش ورزش ایران نشان از این دارد که سرانه نسبت ورزشکار به کل جمعیت زیر ۱۰ درصد می‌باشد و در بخش سخت افزاری نیز وضعیت کلی ورزش کشور حدود ۰/۷۲ متر مربع می‌باشد، ضمن اینکه توزیع غیرمتوازی از اماکن و فضاهای ورزشی در پهنه کشور وجود دارد. با توجه به اهمیت برنامه‌ریزی راهبردی در توسعه مقوله‌های مختلف از جمله ورزش، ضرورت توجه به این مهم در کشور نیز بیش از پیش واجب است و بی‌شک یکی از دلایل

● تدوین مضامین راهبردی منابع انسانی رشته های ورزشی اولویت دار استان فارس با رویکرد آمایش سرزمینی

عدم توسعه کشور در عرصه ورزش، کم توجهی مسئولان به این مقوله مهم و سلیقه ای عمل کردن است. برای مقابله با این مشکل متخصصان علم مدیریت، ابزار خاصی را به سازمان ها پیشنهاد کرده اند تا با به کارگیری آن ها بتوانند راهبرد سازمانی خود را تدوین، اجرا و ارزیابی کنند. بی شک مدیریت و اجرای مطلوب برنامه های راهبردی در حوزه ورزش، مستلزم فراهم آوردن مجموعه ایی از شرایط و امکانات از جمله دسترسی عادلانه به فضاهای ورزشی، استفاده بهینه از آن و ساماندهی مکان های ورزشی متناسب با نیروی انسانی، فراینده ها و شرایط جغرافیایی هر منطقه می باشد. از آنجایی که براساس برنامه های راهبردی، افزایش تاثیر گذاری بر حوزه های سلامت، اقتصاد، فرهنگ و عزت و اقتدار ملی از اهداف کلان ورزش می باشند، تلفیق برنامه راهبردی و آمایش سرزمین این امکان را فراهم می آورد که زمینه تحقق هر هدف از برنامه راهبردی با توجه به الگوی مطلوب مکان یابی اماکن و فضاهای ورزشی همراه با فرایند های لازم و متناسب با نیروی انسانی و شرایط جغرافیایی فراهم گردد.

در حال حاضر استان پهناور فارس با داشتن ۲۹ اداره ورزش و جوانان و ۴۹ هیئت ورزشی استانی و ۷۷۰ هیئت ورزشی شهرستانی به دلیل نداشتن برنامه راهبردی مبتنی بر آمایش سرزمین، دارای توزیع متفاوت امکانات سخت افزاری و نرم افزاری و عدم دسترسی مطلوب ذینفعان عمومی و اختصاصی به منابع ورزش استان می باشد. این بدان معنا است که اهداف و راهبردها و الگوی مطلوب توسعه اماکن و فضاهای ورزشی همراه با فرایندهای لازم و متناسب با نیروی انسانی و شرایط جغرافیایی، به صورت مدون و شفاف مشخص نیستند و همچنین اولویت بندی رشته های ورزشی توسعه یافته و قابل توسعه در استان. همان طور که اشاره شد آمایش سرزمین، تنظیم روابط بین انسان، سرزمین و فعالیت های انسانی، برای استفاده مناسب و پایدار از کلیه امکانات انسانی و فضایی سرزمین در جهت بهبود وضعیت اجتماع در طول زمان برای همه نسل هاست. در واقع، آمایش تا تعیین تکلیف برای نوع کاربری زمین پیش می رود و خواستار آن است که برای هر نوع استفاده یا کاربری مشخص شده، طرح مدیریت برای اجرای بهره برداری توسط سازمان های ذی ربط، در چارچوب طرح منطقه ای ریخته شود. از اطلاعات حاصل از طرح های آمایش سرزمین می توان برای ارائه نقشه آمایش براساس شرایط اقتصادی، اجتماعی مناطق مختلف استفاده کرد. از مهم ترین مشکلات کنونی ورزش استان، عدم تدوین مضامین راهبردی توسعه بخش ورزش بر مبنای الگوی مطلوب توسعه اماکن، فرایند های لازم و متناسب با نیروی انسانی و شرایط جغرافیایی می باشد؛ به نحوی که بسیاری از افراد جامعه به علت دسترسی نداشتن به آن ها نمی توانند از خدمات ورزشی به صورت مطلوب استفاده کنند و حل آن ها به برنامه ریزی و مدیریت در زمینه مکان یابی و ساماندهی فضاهای ورزشی، فرایند های لازم و متناسب با نیروی انسانی و شرایط جغرافیایی، نیاز دارد. استان فارس به عنوان یکی از استان هایی که همیشه سهم مهمی در ورزش کشور داشته است، باید زمینه استمرار این موفقیت ها را بیش از پیش فراهم کند. از این رو، به نظر می رسد نتایج این پژوهش می تواند نمود اطلاعات یاد شده را جبران نماید و شرایط بهتری را در زمینه تصمیم گیری در اختیار مدیران قرار دهد. این پژوهش با این هدف انجام می گیرد که وضعیت فضاها و اماکن ورزشی استان فارس با استفاده از سیستم اطلاعات جغرافیایی، تجزیه و تحلیل شود و با توجه به اطلاعات، الگوی مطلوب اماکن و فضاهای ورزشی جدید به دست آید، ضمن اینکه مضامین راهبردی توسعه بخش ورزش استان فارس را نیز تدوین کند. به نظر می رسد جایگاه ورزش استان فارس در کشور نسبت به سایر استان ها و با توجه به زیرساخت هاس انسان افزاری، فرایندهای نرم افزاری و

از طرف دیگر وضعیت سخت‌افزاری ورزشی در استان فارس، ضرورت انجام مطالعات آمایش سرزمینی ورزش با رویکرد راهبردی را چند برابر می‌کند. لذا هدف از پژوهش حاضر تحلیل راهبردی آمایش سرزمینی منابع انسانی ورزش استان فارس می‌باشد.

روش شناسی پژوهش

پژوهش حاضر به لحاظ هدف کاربردی و نحوه گردآوری داده‌ها، توصیفی است و ترکیبی از روش‌های کیفی و کمی برای گردآوری و تجزیه و تحلیل داده‌ها به منظور دستیابی به منظرهای راهبردی پراکنش زیرساخت‌های انسان‌افزاری ورزشی با رویکرد آمایش سرزمینی از طریق GIS در استان فارس استفاده شده است. از این رو، روش پژوهش حاضر از منظر جهت‌گیری جزو پژوهش‌های توسعه‌ای می‌باشد که به صورت پیمایشی انجام گردیده است. مشارکت‌کنندگان پژوهش، نخبگان و خبرگان ورزش استان فارس بودند و با استفاده از دو روش نمونه‌گیری نظری و گلوله‌برفی تا رسیدن به اشباع نظری (۵۰ نفر) ادامه پیدا کرد. در روش نمونه‌گیری نظری، تعداد نمونه خاصی از قبل تعیین نمی‌شود و تا زمانی که محقق به مرحله اشباع نرسیده است نمونه‌گیری ادامه پیدا می‌کند. این نوع نمونه‌گیری را که طی آن افراد به خاطر اطلاعات دست‌اولی که درباره یک پدیده دارند یا به دلیل اینکه پدیده مورد نظر را تجربه نموده یا دیدگاه‌های خاصی درباره آن دارند، انتخاب و نمونه‌گیری مبتنی بر هدف می‌گویند. در این پژوهش نمونه‌گیری گلوله‌برفی، بدین صورت بود که شرکت‌کنندگان اگر افراد دیگری را می‌شناختند که در زمینه مورد بررسی دارای تجربیات و دیدگاه‌هایی هستند، برای شرکت در مطالعه معرفی می‌نمودند. نمونه‌گیری تا جایی ادامه می‌یافت که گروه تحقیق به این نتیجه می‌رسیدند که اطلاعات جدید، همان تکرار اطلاعات قبلی است و دیگر اطلاعات مفهومی جدیدی که نیاز به کد جدید یا گسترش کدهای موجود داشته باشد را به دست نمی‌داد. ابزار پژوهش، چک‌لیست محقق ساخته بود که در آن از پاسخ‌دهندگان خواسته می‌شد وضعیت موجود منابع انسانی ورزشی را فهرست کنند. فرایند تحلیل داده‌ها به این صورت بود که اطلاعات در قالب فرم‌هایی که به تأیید کمیته راهبردی تدوین سند آمایش ورزش رسیده بود، در اختیار صاحب‌نظران خبره ورزش استان قرار می‌گرفت و ایشان براساس قضاوت‌های شهودی شرایط زیرساخت‌های انسان‌افزاری ورزش استان در شاخصه‌های مختلف سخت‌افزاری، نرم‌افزاری و مغزافزاری تشریح می‌نمودند. روایی صوری و محتوایی توسط ۱۰ نفر از متخصصان مدیریت ورزشی، مطالعات راهبردی و آمایش سرزمینی مورد تأیید قرار گرفت، ضمن اینکه پایایی ابزار پژوهش براساس آلفای کرونباخ ۰/۸۵ محاسبه گردید. در این بخش کیفی برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش استقرای منطقی به منظور مفهوم‌سازی استفاده و به منظور تحلیل پراکنش منابع انسانی ورزش در محدوده‌های جغرافیایی استان فارس، داده‌های جمع‌آوری و از طریق نرم‌افزار Arc GIS تحلیل و نقشه‌های پهنه‌بندی در شهرستان‌های استان طراحی گردید.

یافته‌های پژوهش

ماموریت: توسعه کمی و کیفی ورزش در پهنه جغرافیایی استان فارس به عنوان مأموریت در نظر گرفته شد. **بیانیه مأموریت:** ارکان ورزش استان فارس برآن هستند تا با بهره‌گیری از مدیریت راهبردی و استفاده بهینه از منابع و امکانات، در توسعه بعد همگانی و قهرمانی ورزش استان فارس نقش آفرینی نماید و از طریق ساماندهی رویدادهای تفریحی، فرهنگی و ورزشی در سطح استان، از یک سو موجبات ارتقای سلامت و نشاط اجتماعی و از سوی دیگر بستری مناسب جهت شکوفایی

● تدوین مضامین راهبردی منابع انسانی رشته های ورزشی اولویت دار استان فارس با رویکرد آمایش سرزمینی

استعدادهای و پرورش نخبگان و ارتقای جایگاه ورزش استان فارس را فراهم آورد. چشم انداز: فارس استانی است با مردمی سالم، شاداب و اخلاق مدار، برخوردار از سبک زندگی فعال با مشارکت حداکثری و مستمر در فعالیت های ورزشی سرآمد و الهام بخش در کشور با رونق در صنعت ورزش و ورزش قهرمانی پاک و پایدار در سال ۱۴۰۴ می باشد. بیانیه چشم انداز: با توسعه متوازن زیرساخت های سخت افزاری، استفاده مناسب از تخصص منابع انسانی افزاری و ارتقای سطح بهره وری فرایندهای نرم افزاری ورزش استان فارس با گسترش فعالیت در بعد همگانی، بر ارتقای سطح سلامت و نشاط اجتماعی تأکید دارد و همچنین از طریق کشف استعدادها و نخبه پروری زمینه حضور قهرمانان در سطح ملی و بین المللی را فراهم نموده و در سال ۱۴۰۴ استانی توسعه یافته در حوزه ورزش ایران قرار می گیرد. خط مشی کلان: تعامل هم افزا و سازنده تمامی ارکان در جهت توسعه ورزش استان حرکت خواهند نمود.

جدول ۱. اهداف کلان ورزش استان فارس

ردیف	عنوان اهداف
۱	افزایش سهم ورزش در ارتقای هویت، عزت و اقتدار ملی
۲	افزایش سهم ورزش در ارتقای سلامت مردم
۳	افزایش سهم ورزش در بهبود فرهنگ جامعه
۴	افزایش سهم ورزش در رونق اقتصاد استان

براساس اطلاعات جدول ۱، افزایش سهم ورزش در ارتقای هویت، عزت و اقتدار ملی به عنوان هدف کلان اول، پس از آن افزایش سهم ورزش در ارتقای سلامت مردم در رتبه دوم و افزایش سهم ورزش در بهبود فرهنگ جامعه و افزایش سهم ورزش در رونق اقتصاد استان در رتبه چهارم قرار گرفته است.

یافته ها در شکل ۱، رتبه های به دست آمده از راهبردهای قدرت صنعت، مزیت رقابتی، قدرت مالی و ثبات محیطی را برای تعیین حاصل جمع راهبردها نشان می دهد، سپس مقدار X و Y مشخص و در نهایت به ماتریس ارزیابی موقعیت و اقدام راهبردی انتقال داده می شود تا نوع راهبرد مشخص گردد.

شکل ۱. ماتریس ارزیابی موقعیت راهبردهای بخش ورزش فارس

براساس رتبه بندی راهبردهای عوامل داخلی و خارجی توسعه پایدار بخش ورزش فارس، راهبرد منتخب را در موقعیت راهبرد تهاجمی (منتهی تهاجمی مایل به حد پایین) نشان می‌دهد. این امر نشان دهنده آن است که راهبردهای بخش ورزش فارس، براساس مزیت‌های رقابتی بالایی که در بخش ورزش فارس وجود دارد، تهاجمی بوده و منتهی با توجه به فرصت‌های بزرگ و تهدیدهای سرسختی که در محیط خارجی وجود داشته و با عنایت به برخی از ضعف‌های محیط درونی در رویکردهای راهبردی بخش ورزش فارس راهبردهای رقابتی، محافظه کارانه و تدافعی نیز خود را نشان می‌دهد.

جدول ۲. ماتریس راهبردهای کمی

ردیف	راهبردها	امتیاز	عنوان راهبرد
۱	SO ₁	۳/۶۵	سرمایه گذاری در ورزش تربیتی
۲	SO ₂	۳/۲۷	کاهش تصدی گری و حمایت از بخش خصوصی با تاکید بر رویکرد رقابتی و حرفه ای
۳	SO ₃	۳/۲۷	تعامل و هم افزایی موثر بین دستگاه های اجرایی، بخش خصوصی و نهاد های عمومی

براساس اطلاعات جدول ۲ مشاهده می شود، سرمایه گذاری در ورزش تربیتی، به دلیل کاهش تصدی گری و حمایت از بخش خصوصی، با تأکید بر رویکرد های رقابتی و حرفه ای، تعامل و هم‌افزایی مؤثر بین دستگاه های اجرایی، بخش خصوصی و نهاد های عمومی در رتبه های سوم قرار دارند.

مراحل اجرای طرح رشته های اولویت دار بخش ورزش

تعیین شاخص‌ها: به منظور تعیین این شاخص‌ها، جلساتی با حضور معاونت ورزشی اداره کل، رئیس گروه‌های ورزشی و کارشناسان برگزار گردید و بحث و تبادل نظر شاخص‌های کلی نیروی انسانی رشته، سخت افزار رشته، ماهیت رشته، وضعیت موجود قهرمانی رشته مورد تأیید قرار گرفت. اولویت بندی شاخص‌ها توسط کارشناسان اداره کل: شاخص‌های تعیین شده در اختیار کارشناسان حوزه توسعه ورزش قرار گرفت تا اولویت هر شاخص از نظر کارشناسان با رتبه ۱-۴ مشخص گردد. اولویت بندی شاخص‌ها براساس نظر کارشناسان وضعیت موجود قهرمانی، ماهیت رشته، نیروی انسانی رشته و سخت افزار رشته در نظر گرفته شده است. امتیازدهی و تعیین زیرشاخص‌ها: سپس امتیاز کلی هر شاخص، زیرشاخص‌ها و امتیاز زیرشاخص‌ها تعیین گردید. امتیازدهی و رتبه‌بندی هیئت‌های ورزشی براساس شاخص‌ها: امتیازدهی به هیئت‌های ورزشی بر اساس جداول تهیه شده در هر شاخص انجام گرفته است. از آنجا که طرح رتبه‌بندی هیئت‌های ورزشی در بخش قهرمانی صورت پذیرفت و با توجه به اینکه بازی‌های المپیک و آسیایی بالاترین معیار و شاخص ورزش قهرمانی به شمار می‌آیند و در نهایت موفقیت در بخش قهرمانی با حضور و کسب مدال در این بازی‌ها سنجیده می‌شود، در این مرحله هر رشته ورزشی با توجه به جدول‌های طراحی شده براساس شاخص‌ها و زیرشاخص‌ها امتیازبندی گردید.

تدوین مضامین راهبردی منابع انسانی رشته های ورزشی اولویت دار استان فارس با رویکرد آمایش سرزمینی

جدول ۳. امتیاز هیئت های ورزشی بر اساس شاخص ها تعریف شده در بخش سخت افزاری

سخت افزاری	قابلیت مسابقه	تجهیزات	امکانات جانبی	سالن شهرستان ها	تجهیزات	امکانات جانبی	باشگاه حرفه ای	باشگاه آماتور	سایر نهادها	جمع
تکواندو	۱۷	۱۰	۵	۹	۱۰	۵	۱۲	۱۰	۲	۹۷
جودو	۱۷	۱۰	۵	۹	۱۰	۵	۱۲	۵	۲	۹۲
کاراته	۰	۱۵	۵	۱۵	۱۰	۵	۱۲	۱۰	۲	۹۱
کشتی	۱۷	۱۵	۱۰	۴۸	۱۰	۵	۱۲	۵	۲	۱۴۹
هندبال	۱۷	۱۵	۵	-	۱۰	۵	۱۲	۵	۲	۸۶

سخت افزاری: ۱۶۰ امتیاز: در این شاخص، امتیاز هیئت های ورزشی در ۴ زیرشاخص مورد ارزیابی قرار گرفت؛ سالن های شیراز: ۶۲ امتیاز، سالن شهرستان ها: ۵۳ امتیاز، باشگاه ها: ۲۹ امتیاز و سالن سایر نهادها: ۱۵ امتیاز.

۲۲۲

جدول ۴. امتیاز هیئت های ورزشی بر اساس شاخص ها و زیرشاخص های بخش نیروی انسانی

نیروی انسانی	مربی ملی	مربی فعال	داور	ورزشکار	شهرستان های قهرمان پرور	کرسی	مدیر استان	جمع
تکواندو	۱۵	۵۳	۳۳	۰	۳۵	۰	۴۳	۱۷۹
جودو	۱۰	۶۰	۲۷	۰	۳۵	۰	۳۳	۱۶۵
کاراته	۰	۶۰	۳۳	۰	۲۰	۰	۵۰	۱۶۳
کشتی	۱۰	۳۶	۲۵	۱۰	۳۵	۰	۴۵	۱۴۱
هندبال	۰	۶۰	۳۳	۲۰	۳۵	۴۴	۴۵	۲۳۷

نیروی انسانی ۲۶۰: در این بخش، امتیاز هیئت های ورزشی در ۷ شاخص اصلی و زیر شاخص های آن تعیین گردید. مربی: ۷۵ امتیاز، مرکز استان (۵ امتیاز): حداقل ۱۰ نفر فعال، داور: ۳۳ امتیاز، ورزشکار: ۵۵ امتیاز، شهرستان های قهرمان پرور ۳۵ امتیاز، کرسی ۴۴ امتیاز، مدیر استان ۵۵ امتیاز.

جدول ۵. امتیاز هیئت های ورزشی در بخش ماهیت رشته

ماهیت رشته	تعداد مدال	پتانسیل مدالی	وضعیت ایران	عدم محدودیت بانوان	امتیاز
تکواندو	۴۰	۲۰	۶۰	۲۲	۱۴۲
جودو	۷۰	۲۰	۲۰	۲۲	۱۳۲
کاراته	۴۰	۲۰	۶۰	۲۲	۱۴۲
کشتی	۷۰	۲۰	۶۰	۲۲	۱۷۲
هندبال	۱۰	۱۰	۳۸	۲۲	۸۰

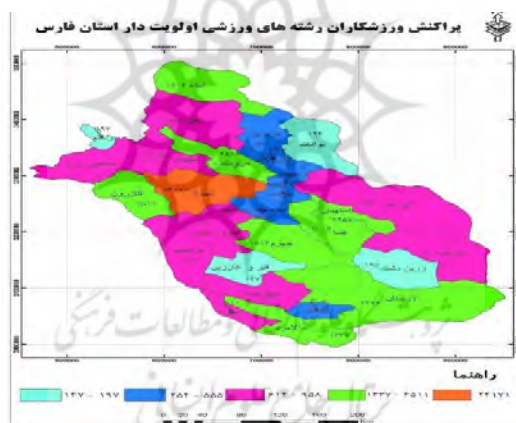
ماهیت رشته ۲۴۰ امتیاز: تعداد مدال: ۷۰ امتیاز، پتانسیل مدالی هر نفر: ۳۸ امتیاز، وضعیت ایران در رشته: ۵۸، هزینه قهرمان پروری: ۴۰ امتیاز، طول دوره قهرمانی در رشته: ۱۲، عدم محدودیت بانوان در رشته: ۲۲ امتیاز.

جدول ۶. امتیاز هیئت‌های ورزشی در بخش وضعیت موجود قهرمانی

امتیاز	مدال جهانی		مدال آسیایی		مدال قهرمانی کشور		ملی پوش	
	تعداد	امتیاز	تعداد	امتیاز	تعداد	درصد	تعداد	درصد
						کل		ملی
تکواندو	۳	۴۵	۸	۵۹	۴۶	-	۱۲	۱۱
جودو	۰	۰	۲	۲۹	۵	-	۵	۶
کاراته	۳	۴۵	۲	۲۹	۹۷۰	-	۵	۱۱
کشتی	۵	۷۵	۲	۲۹	۶۷	۶۴	۵	۷
هندبال	۰	۰	۰	۰	۱	-	۵	۱

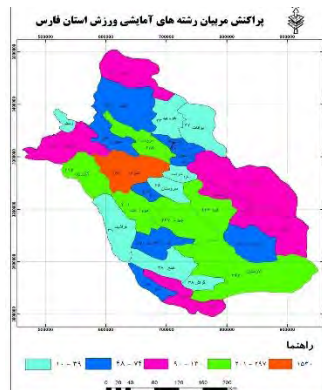
وضعیت موجود قهرمانی ۲۴۰ امتیاز: در این بخش، امتیاز هیئت‌ها در ۴ شاخص و زیرشاخص‌های آن‌ها مورد ارزیابی قرار گرفت: مدال جهانی: ۷۵ امتیاز، مدال آسیایی: ۵۹ امتیاز، مدال کشوری: ۵۲ امتیاز و ملی پوش: ۵۴ امتیاز. براساس اطلاعات بدست آمده کشتی با امتیاز ۴۷۶ در رتبه اول، تکواندو ۴۵۲ در رتبه دوم کاراته ۴۱۰ رتبه سوم، هندبال ۴۰۸ رتبه چهارم و در نهایت جودو با ۴۰۳ امتیاز در رتبه پنجم قرار گرفتند.

نقشه‌های آمایشی ورزش استان فارس

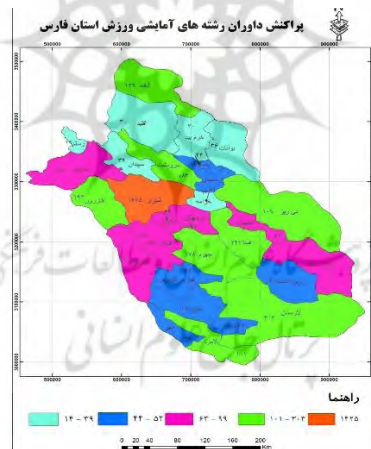
نقشه ۱. نقشه طیفی پراکنش ورزشکاران رشته‌های ورزشی اولویت دار استان فارس

براساس اطلاعات نقشه ۱، در پراکنش ورزشکاران رشته‌های اولویت‌دار استان فارس شهرستان شیراز در بهترین وضعیت قرار دارد؛ به طوری که ۲۴۱۷۱ نفر از ورزشکاران مربوط به رشته‌های اولویت دار در این شهرستان مشغول فعالیت ورزشی می‌باشند. پس از آن شهرستان‌های مرودشت، کازرون، فسا، جهرم، لارستان و لامرد قرار دارند. براساس اطلاعات فوق شهرستان‌های قیر و کارزین، بوانات و رستم در وضعیت نامناسبی قرار دارند.

نقشه ۲. نقشه پراکنش مریان رشته های آمایش ورزش استان فارس

براساس اطلاعات نقشه ۲، در پراکنش مریان رشته های اولویت دار استان فارس شهرستان شیراز در بهترین وضعیت قرار دارد؛ به طوری که ۱۵۳۰ نفر از مریان مربوط به رشته های اولویت دار در این شهرستان مشغول فعالیت ورزشی می باشند. پس از آن شهرستان های فیروزآباد، مرودشت، کازرون، فسا، جهرم و لارستان قرار دارند. براساس اطلاعات فوق شهرستان های گراش، بوانات، رستم، خنج، فراشبند، سروستان، خرامه و خرم بید در وضعیت نامناسبی قرار دارند.

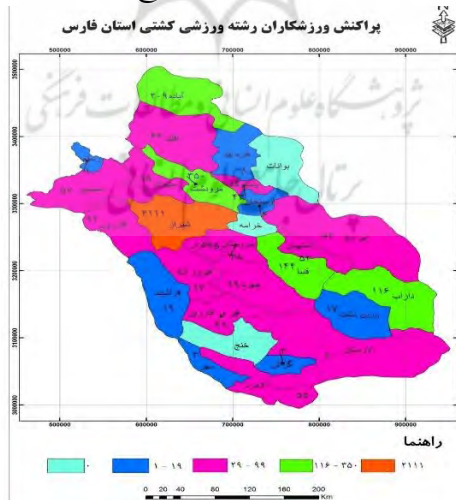
نقشه ۳. نقشه طیفی پراکنش داوران رشته های آمایشی ورزش استان فارس

براساس اطلاعات نقشه ۳، در پراکنش داوران رشته های اولویت دار استان فارس شهرستان شیراز در بهترین وضعیت قرار دارد؛ به طوری که ۱۴۲۵ نفر از داوران مربوط به رشته های اولویت دار در این شهرستان مشغول فعالیت ورزشی می باشند. پس از آن شهرستان های نیریز، آباده، لامرد، مرودشت، کازرون، فسا، جهرم و لارستان قرار دارند. براساس اطلاعات فوق شهرستان های اقلید، سپیدان، خرامه، بوانات، رستم، خرامه و خرم بید در وضعیت نامناسبی قرار دارند.

نقشه ۴. نقشه طیفی پراکنش مدیران فعال بخش ورزش استان فارس

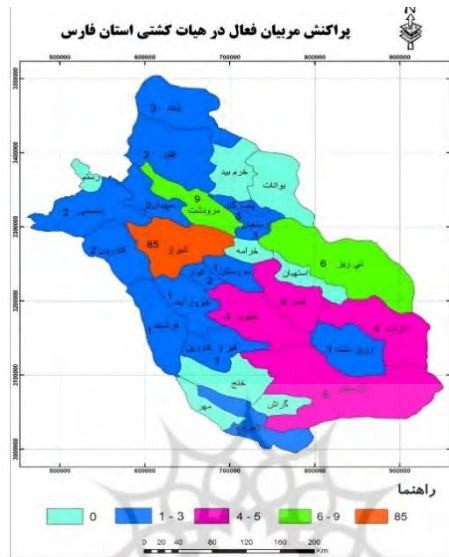
براساس اطلاعات نقشه ۴، در پراکنش مدیران ورزشی فعال استان فارس شامل رؤسا و معاونین ورزشی ادارات شهرستان‌ها، رؤسا و نایب رئیس هیات‌های ورزشی رشته‌های الویت دار، کارشناسان مسئول ورزشی ادارات آموزش و پرورش، دانشگاه‌ها و نهادهای حاکمیتی و دولتی و عمومی مرتبط با حوزه ورزش شهرستان شیراز در بهترین وضعیت قرار دارد؛ به طوری که ۴۰۲ نفر از مدیران مربوط به رشته‌های اولویت دار در این شهرستان مشغول فعالیت ورزشی می‌باشند. پس از آن شهرستان‌های نیریز، داراب، مرودشت و لارستان قرار دارند. براساس اطلاعات فوق شهرستان‌های رستم، ارسنجان، زرین دشت، سروستان، قیر و کارزین، خنج و مهر وضعیت نامناسبی قرار دارند.

نقشه ۵. نقشه طیفی پراکنش مربیان کشتی استان فارس

● تدوین مضامین راهبردی منابع انسانی رشته های ورزشی اولویت دار استان فارس با رویکرد آمایش سرزمینی

براساس اطلاعات نقشه ۵، در پراکنش ورزشکاران فعال رشته ورزشی کشتی در استان فارس شهرستان شیراز بیشترین تعداد ورزشکار را به خود اختصاص داده و پس از آن شهرستان های داراب، فسا، مرودشت و آباده قرار دارند.

نقشه ۶. نقشه طیفی پراکنش مربیان کشتی استان فارس

براساس اطلاعات نقشه ۶، در پراکنش مربیان فعال رشته ورزشی کشتی در استان فارس شهرستان شیراز بیشترین تعداد مربی را به خود اختصاص داده و پس از آن شهرستان های نیریز و مرودشت قرار دارند.

بحث و نتیجه گیری

این پژوهش با هدف تدوین سند راهبردی آمایش سرزمینی نیروی انسانی ورزش استان فارس از طریق پیمایش ۲۹۷ مدیر بخش ورزش استان فارس صورت پذیرفت. نتایج نشان می دهد که در ۱۵ رشته دارای بالاترین رتبه از بین ۵۰ رشته ورزشی موجود در استان، تعداد ۵۹۴۴۷ نفر نیروی ورزشی در سرتاسر استان فارس مشغول فعالیت می باشند. از این تعداد، ۲۹۷ نفر مدیر، ۵۱۳۱۹ نفر ورزشکار سازمان یافته، ۴۶۹۶ نفر مربی و ۳۱۳۵ نفر نیز داور هستند. با بررسی دقیق آمایش سرزمینی بخش نیروی انسانی ورزشی در استان فارس، جمعیت نیروی انسانی ورزشی هر شهرستان نسبت به کل جمعیت آن شهرستان، نتایج نشان می دهد که میانگین درصد جمعیت ورزشی شهرستان ها نسبت به کل جمعیت هر شهرستان، یک و بیست صدم درصد می باشد که این درصد برای شهرستان پهناور و مستعدی مثل استان فارس درصد قابل قبول و اثرگذاری نیست.

براساس شاخص های وضعیت موجود قهرمانی، ماهیت رشته، نیروی انسانی رشته و سخت افزار رشته، هیئت های ورزشی کشتی، تکواندو و کاراته به ترتیب رتبه اول تا سوم استان فارس را دارا می باشند. لذا به نظر می رسد که جهت تحقق اهداف و دستیابی به چشم انداز توسعه، مسئولین

استان فارس باید با توجه به شرایط، رشته های موجود در پایین جداول را از نظر نیروی انسانی و سخت افزاری توسعه دهند تا ضمن امکان حضور گسترده تر جوانان نوجوانان در ورزش، موجب ترقی و رشد ورزش فارس را فراهم سازند.

نتایج بررسی پراکنش مدیران ورزشی در استان فارس نشان می دهد که پراکنش مدیران ورزشی استان فارس تقریباً به شکل نرمالی صورت گرفته است. به طوری که، بیشترین تعداد مدیران در مرکز استان، شهر شیراز و کمترین تعداد مدیران در شهرستان های زرین دشت، خنج و گراش در جنوب استان و شهرستان های رستم و آباءه در شمال استان حضور دارند. در واقع، حضور مدیران ورزشی به صورت نرمال در سطح استان، این فرصت را جهت پراکنش عادلانه امکانات و تجهیزات و ایجاد فرصت های ورزشی در شهرستان های مختلف برقرار می کند. شاید دلیل این مسأله توزیع مدیران براساس ساختار در هر شهرستان باشد، چرا که در تمامی شهرستان ها مدیران ادارات ورزش و جوانان، آموزشی و پرورش، باشگاه ها و نهادهای دولتی و حاکمیتی به امر ورزش مشغول هستند.

هر چند به طور کلی، باید اذعان نمود نتایج بررسی پراکنش نیروی انسانی ورزشی در استان فارس، پراکنش نیروی انسانی ورزشی استان، تقریباً به شکل نامتوازن صورت گرفته است؛ به طوری که بیشترین تعداد نیروی انسانی ورزشی در مرکز استان، شهر شیراز، و شهر مرودشت در کنار مرکز استان و کمترین تعداد نیروی انسانی ورزشی در شهرستان های زرین دشت، قیر و کارزین و گراش در جنوب استان و شهرستان های خرامه و سروستان در مرکز استان و شهرستان های ارسنجان، پاسارگاد، خرم بید و رستم در شمال استان حضور دارند. پراکنش نیروی انسانی ورزشی در سطح استان، با پراکنش مدیران ورزشی چندان رابطه ای برقرار نکرده است و این می تواند بر موفقیت تیم های ورزشی موجود در سطح ورزش قهرمانی و حتی روی گرایش افراد به سمت ورزش همگانی اثرگذار باشد.

نتایج پژوهش نشان می دهد که تدوین برنامه راهبردی ورزش استان به عنوان مهم ترین نقطه قوت در استان و همچنین، پایین بودن بهره وری و پراکندگی نامناسب امکان موجود به عنوان مهم ترین عامل ضعف می باشند. در زمینه عوامل فرصت ها و تهدیدها نیز وجود استعدادهای فراوان و متنوع ورزشی به عنوان مهم ترین فرصت و عدم حمایت و سرمایه گذاری ناچیز بخش های دولتی و غیر دولتی به عنوان مهم ترین تهدید شناسایی شدند. این نتایج پژوهش بیانگر آن است که وضعیت ورزشی استان فارس در حد متوسط است. به عبارت دیگر، در زمینه نقاط قوت، استان فارس نتوانسته از فرصت ها، بهره برداری لازم را ببرد و یا اینکه باید بیشتر در استفاده از این فرصت ها و موقعیت های خود تلاش می کرد.

در واقع، استان فارس نتوانسته از عواملی دوری کند که موجب ضعف یا تهدید آن می شود. بنابراین، وضعیت ورزشی استان فارس در حد میانی قرار دارد که می توان با تدوین برنامه راهبردی اصلاح شده در جهت بهره وری بیشتر و رفع برخی نقاط ضعف و تهدیدها برآید، لذا به نظر می رسد که برای دستیابی به اهداف کلان و چشم انداز ورزش استان فارس، ضمن استفاده از برنامه راهبردی، توزیع امکان ورزشی اصلاح گردد تا با بر استعدادهای فراوان در سراسر استان فارس به ویژه در مناطق دور افتاده و کمتر توسعه یافته و البته جلب حمایت و سرمایه گذاری مناسب بخش های دولتی و غیر دولتی، شاهد توسعه پایدار در امر ورزش فارس باشیم.

با بررسی نهایی راهبردهای موجود، نتایج پژوهش نشان می دهد که استفاده از پتانسیل های موجود در تدوین، اجرا، ارزیابی و اصلاح برنامه راهبردی مهم ترین راهبرد در تدوین برنامه ریزی

● تدوین مضامین راهبردی منابع انسانی رشته های ورزشی اولویت دار استان فارس با رویکرد آمایش سرزمینی

راهبردی می باشد. بهره گیری از تعالیم دینی، ظرفیت های قانونی و حمایت مسئولین ارشد کشوری و استانی و همچنین استانداردسازی منابع سخت افزاری و نرم افزاری (نیروی انسانی، فضای ورزشی، اعتبارات) نیز به ترتیب در رتبه های بعدی قرار دارند. برای شکل گیری منسجم ورزش حرفه ای استان فارس، نیازمند استفاده منظم از برنامه راهبردی می باشد تا ضمن اجرای دقیق برنامه راهبردی، به طور مستمر نیز ارزیابی و در صورت لزوم اصلاح گردد. همچنین برای پیشبرد اهداف کلان ورزش استان فارس، بهره گیری اصولی و علمی از تعالیم دینی و ظرفیت های قانونی در کنار حمایت های همه جانبه مسئولین استانی و شهرستان ها بسیار حائز اهمیت می باشد. البته این مهم زمانی مثمر ثمر واقع می گردد که زیرساخت های مناسب سخت افزاری و نرم افزاری به مقدار کافی در اختیار دست اندرکاران ورزش نیرو محرکه دیگر امورات کشور قرار گیرد، یافته های این بخش از پژوهش با یافته های نظری و همکاران (۱۳۹۳) که اذعان داشتند راهبردهای برنامه راهبردی ورزش استان اصفهان باید مورد پیش قرار گیرد، همسو می باشد.

بر اساس دستاوردهای پژوهش حاضر وضعیت کشتی استان فارس از حیث منابع انسان افزاری در حد مناسبی می باشد هر چند با وضعیت مطلوب فاصله داشته و مدیران این عرصه باید با اصلاح فرایندهای نرم افزاری به تعمیق سطح دانش مربیان استان بپردازند، همین مساله برای رشته های تکواندو، کاراته، هندبال و جودو به عنوان ۱۵ رشته اولویت دار استان مد نظر می باشد. در منظر منابع انسانی متوازن نمودن منابع انسان افزاری در سطح استان در رشته های اولویت دار می تواند به عنوان یکی از راهبردهای اولویت دار متولیان ورزش استان در دستور کار قرار گیرد. از این رو، می توان بیان کرد وضعیت موجود آمایش سرزمینی ورزش در ایران در وضعیت ایده آل قرار نگرفته و با توزیع متوازن زیر ساخت های سخت افزاری، استفاده بهینه از زیر ساخت های انسان افزاری و ارتقای سطح کمی و کیفی زیر ساخت های نرم افزاری می توان به سمت وضعیت مطلوب حرکت نماید.

رویکرد راهبرد های ورزش استان فارس را در موقعیت رقابتی نسبت به استان های رقیب نشان می دهد که راهبردهای مؤثر بر ارتقای محیط درون زا ورزش در کنار راهبردهای برون زا موجبات ارتقای سطح ورزش استان فارس را فراهم خواهد نمود. این امر حاکی از این است که در محیط بیرون رقابای جدی پیش روی ورزش استان فارس به عنوان وجود دارد و باید با استفاده حداکثری از قوت های محیط درون تهدیدهای محیط بیرونی را کنار زده و بتواند از فرصت ها نهایت استفاده را ببرد. آنچه مسلم است ظرفیت های ورزش در ورزش فارس قابلیت رفع بسیاری از کاستی ها را دارا می باشد که مدیریت یکپارچه از این امکانات می تواند بخش عمده ای از نیازهای مردم را در زمان حال پاسخگو باشند. مسلماً تهیه برنامه ای مدون برای استفاده از ظرفیت های صنایع در توسعه اماکن ورزشی نقش بسیار مهمی را ایفا می کند.

نتیجه کلی که از مطالعات آمایش ورزش استان فارس با رویکرد راهبردی استنباط می گردد حاکی از این است که توزیع غیرمتوازی از منابع انسانی ورزشی در پهنه استان وجود دارد، یافته های این بخش از پژوهش حاضر با دستاوردهای نظری و همکاران (۱۳۹۵) که اذعان نمودند منابع سخت افزاری و نرم افزاری بخش ورزش استان اصفهان از وضعیت غیر متوازی برخوردار است، همسو می باشد. ضمن اینکه براساس مطالعات صورت گرفته با نگاه جنسیتی به فضاهای ورزشی نیز این توزیع غیرمتوازن مشاهده می گردد. در بخش نرم افزاری حوزه ورزش اعم از فرایندها و فعالیت های ورزشی، شامل فعالیت های آموزشی، میزبانی و قهرمانی باید چابک سازی گردد.

از این رو مهم‌ترین پیشنهادهای مورد نظر جهت متوازن ساختن توزیع منابع در پهنه استان فارس شامل: ایجاد و تعمیق نگرش آمایشی برای برقراری توازن در عوامل آمایشی ورزش استان فارس، هم‌افزایی هر چه بهتر فعالیت‌های ورزشی سازمان‌ها و ارگان‌های دولتی، غیردولتی و بخش خصوصی و درنهایت برای موفقیت هر چه بیشتر این ورزش ایران تمرکز نمود. براساس تحلیل یافته‌های پژوهش حاضر مشخص گردید که چشم‌انداز فارس استانی است با مردمی سالم، شاداب و اخلاق‌مدار، برخوردار از سبک زندگی فعال با مشارکت حداکثری و مستمر در فعالیت‌های ورزشی سرآمد و الهام‌بخش در کشور با رونق در صنعت ورزش و ورزش قهرمانی پاک و پایدار در سال ۱۴۰۴ می‌باشد. در بیانیه چشم‌انداز آمده است با توسعه متوازن زیرساخت‌های سخت‌افزاری، استفاده مناسب از تخصص منابع انسان‌افزایی و ارتقای سطح بهره‌وری فرایندهای نرم‌افزاری ورزش استان فارس با گسترش فعالیت در بعد همگانی، بر ارتقای سطح سلامت و نشاط اجتماعی تأکید دارد و همچنین از طریق کشف استعدادها و نخبه‌پروری زمینه حضور قهرمانان در سطح ملی و بین‌المللی را فراهم نموده و در سال ۱۴۰۴ قدرت برتر ورزش ایران گردد. لذا راهبردهای اولویت‌دار ورزش استان فارس برای توسعه ورزش شامل سرمایه‌گذاری در ورزش تربیتی، ضمن اینکه کاهش تصدی‌گری و حمایت از بخش خصوصی با تأکید بر رویکرد های رقابتی و حرفه‌ای، تعامل و هم‌افزایی مؤثر بین دستگاه‌های اجرایی، بخش خصوصی و نهاد های عمومی در رتبه‌های سوم قرار دارند.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

● تدوین مضامین راهبردی منابع انسانی رشته های ورزشی اولویت دار استان فارس با رویکرد آمایش سرزمینی

منابع

- احسانی، محمد و قره خانی، حسن. (۱۳۸۷). «بررسی وضعیت منابع انسانی در ورزش حرفه ای کشور». مجله تربیت بدنی و علوم ورزشی. شماره ۳، صص ۱۵-۲۲.
- حسینی، شاهو؛ حمیدی، مهرداد؛ قربانیان، آسیه و سجادی، نصرالله. (۱۳۹۲). «شناسایی قوت ها، ضعف ها، فرصت ها و تهدیدهای استعدادیابی استعدادیابی در ورزش قهرمانی قهرمانی جمهوری اسلامی ایران و تنگناها تنگناها و چالش های فراروی آن». نشریه مدیریت ورزشی دانشگاه تهران. شماره ۱۷، صص ۲۹-۵۴.
- حسینی، شاهو؛ حمیدی، مهرداد؛ رجبی، آسیه و سجادی، نصرالله. (۱۳۹۲). «شناسایی قوت ها، ضعف ها، فرصت ها و تهدیدهای استعداد یابی در ورزش جمهوری اسلامی ایران». نشریه مدیریت ورزشی. دوره ۲، شماره ۲، صص ۲۹-۵۴.
- رحمانی نیا، بهمن. (۱۳۸۶). «ایجاد بانک اطلاعات مستند و موثق از فضاها های سرپوشیده و روباز ورزشی استان گلستان». طرح پژوهشاتی اداره کل تربیت بدنی استان گلستان. صص ۵۷-۸۹.
- گوهر رستمی، حمیدرضا؛ کوزچیان، هاشم؛ امیری، مجتبی و هنری، حبیب. (۱۳۹۱). «گونه شناسی ذینفعان و مدیریت راهبردی آن ها در سیستم ورزش کشور». مطالعات مدیریت ورزشی. (۱۹)۵، صص ۹۵۹-۹۷۱.
- قالیباف، محمدباقر. (۱۳۸۹). نگاه راهبردی به نظام ورزش در کشور از برنامه پیشرفت و عدالت. تهران: نشر نگارستان
- مبینی دهکردی، علی و حیدری، حامد. (۱۳۹۳). مبانی دانش محیط شناسی راهبردی. چاپ اول، تهران: انتشارات صفار
- محمودی، سعید. (۱۳۸۸). «تحلیلی بر سیرتحوالات کلان آمایش سرزمین فرانسه». مجله آمایش سرزمین. (۱)، صص ۳۵-۴۵.
- نظری، رسول؛ احسانی، محمد؛ حمیدی، مهرداد و سالاری، محسن (۱۳۹۳). «تدوین و معرفی منظرهای راهبردی اداره کل ورزش و جوانان استان اصفهان از طریق مدل دیوید». نشریه مدیریت ورزشی. دوره ۶، شماره ۱، صص ۱۷۲-۱۵۷.
- نظری، رسول؛ قاسمی، حمید و سهرابی، زهرا. (۱۳۹۴). «بررسی رابطه بین مهارت های ارتباطی، الگوهای مدیریتی فرهنگ سازمانی و اثربخشی مدیران در سازمان های ورزشی: مدل معادلات ساختاری». پژوهش نامه مدیریت ورزشی و رفتار حرکتی. شماره ۲۱، صص ۹۳-۱۰۲.
- نظری ر، قوامی کومله ف. (۱۳۹۶). «تأثیر اعتبار برند بر استراتژی اتحاد برند به منظور ارتقاء جایگاه استراتژیک برند: مطالعه موردی باشگاه سپاهان اصفهان». پژوهش های کاربردی در مدیریت ورزشی. دوره ۶، شماره ۱، صص ۶۱-۷۱.
- نظری ر، حدادی س. (۱۳۹۶). «اثر کیفیت خدمات بر رضایتمندی و وفاداری مشتریان و

- ارتقای جایگاه استراتژیک برند باشگاه های خصوصی: ارائه مدل». رویکردهای نوین در مدیریت ورزشی. دوره ۵، شماره ۱۷، صص ۴۵-۵۶.
- نظری، ر. یغمایی، ل. سهرابی، ز. (۱۳۹۵). «سند راهبردی آمایش سرزمینی بخش ورزش استان اصفهان. نظریه مدیریت ورزشی». ۸(۵)، صص ۶۶۵-۶۸۰.
  - نظری، ر. طباطبایی، م. کریمیان، ج. (۱۳۹۶). «تحلیل موانع اجرای برنامه های راهبردی در ورزش ایران بر اساس مدل فورچون». نظریه مدیریت ورزشی دانشگاه تهران. ۹(۱)، صص ۹۹-۱۱۲.
  - نظری، ر. مختاری، م. (۱۳۹۷). «ارائه مدل عناصر سازنده برند باشگاه های حرفه ای فوتبال براساس ارزش ویژه ی برند از دیدگاه مشتریان». مدیریت و توسعه ورزش. ۵(۷)، شماره ۱۶، صص ۷۱-۸۰.
  - نوروزی، سید حسینی، رسول؛ دهقانی زاد، رضا؛ هنری، حبیب؛ یوسفی، بهرام و نوروزی حسینی، ابراهیم. (۱۳۹۲). «ارائه مدل (GIS) تحلیل مکانی فضاها ی ورزشی با استفاده از سیستم اطلاعات جغرافیایی مطلوب (مطالعه موردی : منطقه یک شهر تهران)». نشریه مدیریت ورزشی. ۵(۴)، صص ۵-۲۸.
  - Brownson, E A. Baker, R. A. Houseman, R C. (2001). **“Environmental and policy determinants of physical activity in the united states”**. American journal of public health, 12(1). P: 91.
  - Houlihan, B. and M. Green. (2008). **“Comparative Elite Sport Development: Systems, Structures and Public Policy”**, Published by Elsevier Ltd. ISBN: 978-0-7506-8281-7.
  - Hrebiniak, L.G. (2006). **“Obstacles to effective strategy implementation”**. Organizational Dynamics, 35(1), pp 12-31.
  - Jeanquart Miles, Sandra. Clieaf, Mark Van. (2017). **“Strategic fit: Key to growing enterprise value through organizational capital”**. Business Horizons, 60(1). 55-65.
  - Kriemadis, Thanos (2009). **“Strategic planning in University Athletic Departments in the United Kingdom”**. The sport Journal, Month refereed Journal, Published by the United State Sport Academy. 12 (2),
  - Montes, F.J.L. and Moreno, A.R. and Fernandez, L.M.M. (2004). **“Assessing the Organizational Climate and Contractual Relationship for Perceptions of Support for Innovation”**, International Journal of Manpower. 25(1). 167-80.
  - Nazari R, PourAbedi H. (2013). **“Development of Perspectives and Strategic Planning in Sport”**. Management and Administrative Sciences Review. 104-113.
  - Rouach, D. Santi, P. (2001). **“Competitive Intelligence Adds Value: Five Intelligence Attitudes”**. European Management Journal, 19(5). 552-559.
  - Saberi,A. Kalateh Seifari,M. Dosti, M. Razavi,SMH. Farzan, F.(2018) **“Designing a Sport Development Model in Iran’s Free Trade Industrial Zones”**. Annal Applied Sport Science. 6(4): 49-58

- Shamoniyan, A. Faghani, MB. Tojari, F. (2012). **“Psychological examination of Iran's elite cyclists”**. Journal of Sport Psychology. 2012; 1 (1): p. 69-80.
- Shapira, Hila. Ketchie, Adela. Nehe, Meret. (2017). **“The integration of Design thinking and strategic Sustainable Development”**. Journal of Cleaner Production, 140(1): 277-287.
- Zarghan, S H. Most, H. (2011). **“Analysis of the military-security considerations in the planning and site selection, emphasizing the centers and military lodgments Razavi Khorasan Province”**. Journal of Humanities lecturer (Spatial Planning), 15 (2). Pp. 141-161.

